

XI Ogólnopolskie Dyktando Niepodległościowe

„Po polsku o historii”

dla uczniów kl. IV - VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych
w roku szkolnym 2023/2024

ETAP wojewódzki

26 października 2023 roku

Instrukcja dla osoby czytającej dyktando

Szanowni Państwo!

1. Tekst należy przeczytać trzykrotnie:
 - a) pierwszy raz – w całości
 - b) drugi raz wolniej, dyktując po jednym zdaniu, zapowiadając kolejny akapit
 - każde zdanie wielokrotnie złożone należy podzielić na mniejsze, logiczne części, zgodnie z interpunkcją, a następnie przeczytać to zdanie jeszcze raz w całości
 - znaki interpunkcyjne mogą być sygnalizowane jedynie przez intonację, a nie nazywane
 - c) trzeci raz – znów w całości.
2. Łączny czas dyktanda (pisanie dyktanda) nie może przekroczyć 45 minut.
3. Udział w Konkursie ma być dla uczniów przede wszystkim okazją do rozwijania zainteresowań humanistycznych i dociekliwości poznawczej: językowej i historycznej, dlatego zadbajmy o spokój i tonujmy emocje.

Dziękujemy!

Tekst dyktanda dla uczniów klas VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

O polskich wynalazcach

Jak myślicie, co łączy kamizelkę kuloodporną, wycieraczki samochodowe, świetlówkę i radiolatarnię? Któż by w ogóle przypuszczał, że te oraz inne wynalazki są dziełem mało znanych, choć wybitnych Polaków.

Niektórych można by nawet określić mianem renesansowych humanistów, łączyli bowiem zainteresowania naukowo-techniczne z pasją do muzyki, poezji bądź filozofii.

Warto poznać niektóre arcyciekawe życiorysy, które mogłyby posłużyć za scenariusz niejednego filmu. Ich bohaterowie bardziej rozślawiliby imię Polski na świecie, gdyby nie dramatyczne okoliczności historyczne. Taką postacią jest z pewnością Jan Czochralski. Nazywano go ojcem elektroniki, gdyż wynalazł sposób na wyhodowanie monokryształów służących współcześnie do produkcji półprzewodników. Bez jego wynalazku nie byłoby dziś choćby smartfonów czy laptopów. Potrzebne do ich wytwarzania struktury powstały przypadkowo, gdy Czochralski nieuważnie zanurzył stalówkę pióra w zbiorniku z ciekłą cyną zamiast w kałamarzu.

Ów nietuzinkowy wynalazca służył ojczyźnie na różne sposoby. W czasie okupacji hitlerowskiej współpracował z wywiadem AK, z narażeniem życia pomógł znaleźć pracę wielu potrzebującym, chroniąc ich od wywózki w głąb Rzeszy. Ukrył też w domu bezcenne obrazy ze zbiorów Narodowej Galerii Sztuki Zachęta.

W inny sposób zasłynął w czasie II wojny światowej Józef Kosacki – elektryk i porucznik saperów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Wynalazł ręczny wykrywacz min, co na pewno wpłynęło na zmniejszenie strat po stronie aliantów.

Wojenne doświadczenie miał również Jacek Karpiński – żołnierz Szarych Szeregów i powstaniec warszawski, a po wyzwoleniu inżynier elektronik i informatyk. Na początku lat 70. Karpiński wraz z zespołem stworzył najlepszy minikomputer na świecie, jednak władze PRL-u uniemożliwiły mu osiągnięcie sukcesu.

Jak widać patriotyzm ma nie jedną, lecz wiele twarzy!